

Valtuutettu Jasper Wileniuksen ym. valtuustoaloite peltojen kipsikäsittelyn edistämiseksi

Kaupunginvaltuusto 15.03.2021 § 27

Varavaltuutettu Esa Vahtera luki ja jätti valtuuston kokouksessa seuraavan valtuutettu Jasper Wileniuksen tekemän 12 valtuutetun allekirjoittaman aloitekirjelmän:

”Saaristomereen valuu jatkuvasti enemmän ravinteita kuin meri pystyy niitä poistamaan. Tämä ylläpitää ja voimistaa rehevöitymistä, joka pahimmillaan johtaa meren pohjan ja sen eliöstön kuolemaan.

Rehevöityminen on seurausta vuosikymmeniä jatkuneesta kuormituksesta. Vesistöihin valuvista ravinteista, kuten fosforista ja typeistä pääosa on peräisin valuma-alueen pelloilta. Kiihtyvän ilmastomuutoksen aiheuttamat säävaihtelut pahentavat tilannetta entuudestaan.

Naantalissakin jokakesäisenä riesana ovat rehevöitymisen aiheuttamat runsaat sinileväkukinnot, jotka rajoittavat melko vähäisiksi ne päivät, jolloin rannikkovesissämme pystyy uimaan. Virkistyskäytön lisäksi rehevöityminen vaikuttaa myös kalastukseen. Luonnonmaan pohjoispuolella avautuva Askaistenlahti on melko matala ja rehevä sisäsaariston lahti, jonka veden vaihtuvuus Naantalinsalmen, Särkäsalmen ja Merimaskun kirkkosalmen kautta on vähäistä. Rehevän lahden ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi, ja rehevöityminen on edennyt viimeisten vuosikymmenten aikana. ELY-keskuksen ylläpitämistä veden fosfori- ja typpitilastoista Naantalin mittauspisteiltä on nähtävissä, että merkittävää muutosta ravinteiden määrässä ei ole tapahtunut 30 vuoteen Naantalin lähivesillä. Mm. kesäaikainen fosforipitoisuuden nousu ja näkösyvyyden pieneneminen Väskin lähistöllä kertovat lahden veden laadun heikentyneen. Eniten lahden veden laatuun vaikuttaa Hirvijoen ja sen sivujoen Maskunjoen tuoma ravinnekuormitus. Hirvijoki alkaa Mynämäen suo- ja metsäalueilta ja virtaa Nousiaisten viljelymaiden halki. Jokien valuma-alueilla peltojen osuus on merkittävä ja pääosa ravinnekuormituksesta on peräisin maataloudesta.

Suomen ympäristökeskuksen ja Ilmatieteen laitoksen toteuttaman tuoreen Rannikon tila -tutkimuksen mukaan valuma-alueen fosforikuormitus ylittää asetetun kuormituskaton lähes kaikilla merialueilla, jos sitä yritetään hillitä pelkillä nykytoimenpiteillä. Asetetut tavoitteet on kuitenkin mahdollista saavuttaa, jos maatalouden vesiensuojelutoimenpiteitä toteutetaan nykyistä laajemmin. Tämä tarkoittaa mm. kipsikäsittelyjen lisäämistä pelloilla. Kipsin levittäminen pelloille muuttaa maaperää siten, että se estää fosforilla kyllästetyn hedelmällisen pintamaan valumista sateiden mukana vesistöihin. Pilottialueella tehdyn 1,5 vuoden seurannan mukaan kipsi vähensi pelloilta tulevan fosforikuormituksen noin puoleen. Myös hiilen huuhtoutuminen väheni merkittävästi.

Itämeren suojelun näkökulmasta peltojen kipsikäsittely on merkittävä mahdollisuus. Fosforikuormituksen vähentämisessä se on edullisempi kuin yksikään nyt käytössä oleva vesiensuojelukeino, eikä se edellytä muutoksia viljelykäytännöissä, vähennä viljelyalaa tai heikennä satoja. Hyvä uutinen onkin se, että Varsinais-Suomessa on aloitettu viime vuonna ympäristöministeriön rahoittama ja ELY-keskuksen hallinnoima Kipsi-hanke, jonka tavoitteena on levittää Saaristomeren valuma-alueen pelloille kipsiä

50 000 - 85 000 hehtaarille vuosien 2020 - 2022 aikana. Käynnissä olevassa hankkeessa kipsi ja sen levitys on viljelijälle ilmaista, eikä sen tilaaminen vaikuta maataloustukiin . Toimintamalli tukeutuu viljelijöiden vapaaehtoiseen toimintaan ja haluun osallistua vesiensuojelun tehostamiseen . Kipsi levitetään samalla kalustolla kuin kalkki. ELY-keskuksen keräämä palaute aloituskaudella 2020 osallistuneilta maanviljelijöiltä on ollut erittäin positiivista.

Kipsihankkeella on Naantalin kannalta vielä moniulotteisempi merkitys; sen lisäksi, että merialueidemme ravinnekuormitusta saadaan välittömästi pienennettyä, tulee myös Naantalin sataman kautta laivatusta kipsistä tuloja kaupungin omistaman sataman kassaan, ja paikalliset kuljetusyrietykset työllä styvät alihankkijaverkostossa.”

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Naantalin kaupunki keväällä 2021 aktiivisesti tiedottaa ja kannustaa kunnan alueen viljelijöitä hakemaan ilmaista kipsikäsittelyä Naantalin alueen pelloille. Lisäksi esitämme, että Naantali yhteistyössä Maskun viranomaisten, tai Liedon maaseutupalveluiden kanssa, (josta Naantalin ja Maskun kunnallinen maatalousneuvonta suoritetaan) edistää ja kannustaa Maskun ja muiden mahdollisten valuma-alueen kuntien viljelijöitä hakemaan kipsikäsittelyä pelloilleen. Vuoden 2021 osalta haku aukeaa huhtikuussa ja jatkuu kesäkuun loppuun.

Kipsikäsittelyllä saadaan nopeasti Saaristomeren elvyttäminen käyntiin, jonka jälkeen tarvitaan muita toimenpiteitä ravinteiden poistamiseksi merestä. Muita ilmeisiä veden laadun parannuskeinoja on biomassan poisto merestä, eli esim. järviruo'on hoitopoistot ja tehokalastus, sekä vesistövaikutukset huomioiva metsänhoito, joita myös Naantalissa on tutkittava mahdollisina keinoina meren tilan parantamiseksi.”

Päätös

Valtuustoaloite merkittiin vastaanotetuksi.

Kaupunginhallitus 22.03.2021 § 119

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus lähettää valtuustoaloitteen teknisten palveluiden/ympäristönsuojelun valmisteltavaksi. Aloitteen vastuuvastavalmistelijaksi nimetään ympäristöpäällikkö Saija Kajala.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Valmistelija

Ympäristöpäällikkö, Saija Kajala 26.11.2021:

Naantalin kaupunki on viestinyt kipsikäsitteystä viime kevään ja kesän 2021 aikana moneen otteeseen. Alla yhteenveto kaikista viestinnällisistä toimenpiteistä asiaan liittyen:

- 30.4. julkaistiin tiedote kaupungin verkkosivuilla:
<https://www.naantali.fi/fi/uutiset/saaristomeren-valuma-alueen-pelloille-tarjolla-ilmaista-kipsikasittelya-kipsi-hankkeessa>
- 13.5. julkaistiin tiedote Naantalin kaupungin Facebook-sivuilla.
- 28.5. sähköpostitse jaettavassa kaupungin yritys uutiskirjeessä tiedotettiin asiasta.
- 9.6. muistutettiin asiasta Naantalin kaupungin Facebook-sivuilla.
- 15.6. jaettiin NaantaliWorks – Naantalin yrityspalveluiden Facebook-sivuilla aiheeseen liittyvä video.
- 18.6. jaettiin Naantalin kaupungin Facebook-sivuilla aiheeseen liittyvä video.

Lisäksi Askaistenlahden tilan raportista julkaistiin tiedote 23.6.2021, jonka lopussa muistutettiin myös kipsinkäsittelyn hausta. Tämä tiedote julkaistiin kaupungin verkkosivuilla, ja myös Rannikkoseutu ja Turun Sanomat nostivat kaupungin tiedotteen pohjalta asian esiin ainakin verkkosivuillaan. Uutinen jaettiin 23.6. myös kaupungin Facebook-sivuilla ja muistutettiin samalla kipsihausta.

Uutinen verkkosivuilla 23.6.:

<https://www.naantali.fi/fi/uutiset/askaistenlahden-tilan-raportti-kertoo-rehevoitymisesta-yhteistyota-tarvitaan-vesiston-tilan>

Rannikkoseutu 23.6.: <https://www.rannikkoseutu.fi/uutiset/art-2000008078929.html>

Turun Sanomat 25.6.:

<https://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/5352004/Tuore+raportti+kertoo+maanviljelyn+aiheuttavan+suurimman+osan+rehevoityvan+Askaistenlahden+kuorimituksesta>

Liedon maaseutupalveluilta saadun tiedon mukaan maaseutupalvelut on jakanut osaltaan KIPSI-hankkeen materiaalia omilla Facebook-sivuillaan. KIPSI-hankkeen tuottamaa materiaalia on luettavissa osoitteessa www.ymparisto.fi/kipsinlevitys.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus

Ympäristö- ja rakennuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle selostusosan mukaisen vastauksen valtuutettu Jasper Wileniuksen ym. valtuustoaloitteeseen peltojen kipsikäsitteelyn edistämiseksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Ympäristöpäällikön päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle:

- Kaupunginvaltuusto merkitsee ympäristöpalveluiden valtuutettu Jasper Wileniuksen ym. aloitteeseen antaman selvityksen tiedokseen.

- Valtuutettu Jasper Wileniuksen ym. aloite merkitään loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.